

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
103 33 Stockholm
Mikael Pauli

Stockholm
2019-06-14

Ert dnr
Fi2019/00818

Vårt dnr
2019/044

Remissvar angående nya befogenheter på konsumentskyddsområdet (SOU 2019:12)

Näringslivets Regelrådet NNR har beretts tillfälle att avge yttrande över ovan nämnd remiss och anför följande;

Bakgrund

Under hösten 2017 beslutades om en ny förordning om konsumentsskyddssamarbete, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/2394. Den nya förordningen ska börja tillämpas den 17 januari 2020. Det övergripande syftet med den nya förordningen ska vara det samma som med den nuvarande, dvs. att säkerställa att den inre marknaden fungerar smidigt och att förbättra skyddet av konsumenternas ekonomiska intressen. Samarbetet ska emellertid stärkas och effektiviseras och den nya förordningen har större fokus än den nuvarande på överträdelser som sker digitalt. Den aktuella utredningen har haft i uppdrag att analysera vilka författningsändringar som kan behöva göras för att de ansvariga myndigheternas befogenheter ska kunna utövas på ett effektivt och rättssäkert sätt.

Remissen gäller förslag till ändring i marknadsföringslagen (2008:486), lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, lagen (2010:751) om betaltjänster, läkemedelslagen (2015:315) samt lagen (2016:1024) om bostadskrediter.

Det föreslås att Konsumentverket, Finansinspektionen och Läkemedelsverket uttryckligen ska pekats ut som behöriga myndigheter enligt den nya EU-förordningen. En behörig myndighet ska inom sitt tillsynsområde få förelägga var och en att både lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av aktuell lagstiftning. Exempelvis bryts under vissa förutsättningar den lagstadgade tystnadsplikten för den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst avseende en uppgift om abonnemang. Det klargörs också att

Konsumentombudsmannen i samband med en inspektion enligt marknadsföringslagen eller avtalsvillkorlagen ska få ta del av handlingar och begära upplysningar på platsen. Konsumentombudsmannen ska få bestämma att ett vitesföreläggande ska gälla omedelbart. Vidare anges att förslaget innebär att de behöriga myndigheterna ska få köpa produkter under dold identitet om det är nödvändigt för tillsynen i ett ärende (s.k. testköp).

Vidare ska näringsidkare som genom sitt agerande på internet bryter mot den konsumentskyddande lagstiftningen, exempelvis genom otillbörlig marknadsföring, kunna åläggas att vid vite ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webb-platsen. En förutsättning för detta ska vara att överträdelsens allvar motiverar åtgärden. Om inga andra effektiva medel står till buds, ska ett sådant åläggande kunna ges även mot värdtjänstleverantören och internetleverantörerna.

Konsekvenser

När det gäller konsekvenser av förslagen menar NNR att det finns några viktiga aspekter att ta upp, t.ex. hur många företag som berörs och hur stora dessa är. Eftersom i princip alla företag skulle kunna beröras på något sätt så är det viktigt att ge en bild av denna fråga i några specifika branscher, exempelvis läkemedelsbranschen eftersom LäkeMedelsverket är en aktuell myndighet i utredningen. Utredningen behöver kompletteras i detta avseende.

När det gäller konsekvenser i form av administrativa kostnader för företagen saknas helt kvantifieringar. Komplettering av utredningen är nödvändigt i detta avseende. En administrativ kostnad som kan identifieras är kostnaden för att hantera misstanke om penningtvätt när en bank tvingas hantera ett dolt testköp. (Exempelvis krävs vid öppnande av konto i bank att syftet är tydligt.) När en sådan tillsynsåtgärd genomförs blir identifieringen av "kunden" försvårad och detta riskerar att aktivera omfattande åtgärder i banken för att förhindra en befarad penningtvätt. Dessa åtgärder kostar pengar.

En annan tydlig konsekvens som kostar pengar uppkommer i samband med tillsynsmyndigheternas inspektionsrätt. I praktiken innebär inspektionsrätten att en företagare utan förvarning kan tvingas avbryta sin verksamhet för att serva en tillsynsinspektör. I vissa fall kan tekniska hjälpmedel och/eller extern kompetens behöva anlitas för att uppfylla kraven. Kravställningen från tillsynsmyndigheterna måste vara ändamålsenlig och proportionerlig.

En annan tydlig konsekvens uppkommer av att Konsumentombudsmannen inte ska behöva uppmana företagaren innan ett vitesföreläggande kan träda i kraft. Denna reglering tar inte hänsyn till de små företagen som är mycket angelägna om att göra rätt men som ibland behöver anlita extern juridisk hjälp för att hitta rätt inom marknadsföringsrätten. Små näringsidkare behöver få tid att ta in denna rådgivning innan ett vite slår till. Kostnaderna för juridisk rådgivning riskerar att öka om viteshotet förstoras. Det måste finnas tid för en företagare att korrigera eventuella felaktigheter som företagaren uppmärksammas på. NNR menar att det är i dialogen mellan tillsynsmyndigheten och företagare som regelefterlevnaden snabbast förbättras, inte i hotet om kraftfulla straffsanktioner.

Hänsyn till små företag

Förslagen som föreslås kan befaras medföra kostnader för systemutveckling, bl.a. när det gäller möjligheterna att publicera påbudna varningsmeddelanden på webb-platser. Denna typ av kostnader har större företag lättare att hantera än små. Om man tänker sig en stor aktör som Amazon i jämförelse med en aktör som säljer lokalproducerat konsthantverk på en egen

webb-plats är det lätt att förstå skillnaden. Denna typ av problemställning behöver tas upp på ett bättre sätt i utredningen.

Överimplementering

NNR menar att en anpassning till en EU-förordning som ger myndigheten en mer långtgående befogenhet är detsamma som en överimplementering av ett EU-direktiv. NNR menar att förslaget till reglering av dolda testköp utgör en överimplementering av den aktuella EU-förordningen. Enligt EU-förordningen ska dolda testköp endast användas när vanliga testköp visat sig utan verkan. I den svenska reglering som föreslås är det inte helt klart vilka begränsningar i användandet av dolda testköp som avses gälla. Detta måste tydliggöras i lagregleringen direkt eller i föreskrift till tillsynsmyndigheten, innan man kan gå vidare med förslaget.

NNR menar att tillämpningen i Sverige, av möjligheten att förelägga en webb-plats skyldighet att publicera ett varningsmeddelande om företaget bakom webb-platsen har brutit mot regelverken när det gäller marknadsföring, måste bli så begränsad som möjligt. Att ålägga ett företag en så kraftigt inverkan sanktion utan någon form av utomstående prövning av exempelvis domstol betraktar NNR som rättsosäkert. Att genom regleringsförslagen skapa en i viss mån rättsosäker situation för företagen när det gäller marknadsföring menar NNR utgöra en överanpassning till EU-förordningen och ska undvikas så långt det är möjligt.

Slutsats

NNR finner att underlaget behöver kompletteras för att ge en heltäckande bild av konsekvenserna. NNR finner också att alternativa lösningar som undviker överanpassning behöver presenteras i en kompletterande utredning. Överanpassning bör som huvudregel undvikas då det leder till ökade olikheter och minskad transparens om vilka regler som gäller på den inre marknaden. NNR finner därför att underlaget behöver kompletteras innan det är möjligt att gå vidare för lagstiftning.

Näringslivets Regelnämnd NNR

August Liljeqvist